

Nr B 39

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen B gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1958/59 till statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr B 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkten 1, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 6 juni 1958, föreslagit riksdagen att

I. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, som för-
anledes av vad departementschefen förordad;

II. godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1958/59;

III. för budgetåret 1958/59 anvisa

1) till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar ett förslagsanslag av 7 030 000 kronor;

2) till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader ett förslagsanslag av 4 249 000 kronor;

3) till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Engångsanskaffning av inventarier m. m. ett reservationsanslag av 110 000 kronor;

4) till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Anordnande och drift av provisoriska förläggningar ett reservationsanslag av 100 000 kronor;

5) till Utbildning av personal vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården ett reservationsanslag av 41 000 kronor;

6) till Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m. ett reservationsanslag av 100 kronor;

7) till Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m. ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen B under kapitalbudgeten (bilaga 27, punkt 1), under återopande av bilagt utdrag av stats-

rådsprotokollet över socialärenden för den 6 juni 1958, föreslagit riksdagen att till Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården för budgetåret 1958/59 anvisa ett investeringsanslag av 2 350 000 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

från första kammaren

I: B 18 av fru *Sjöström-Bengtsson* och herr *Sjödahl*,

I: B 19 av herr *Hesselbom*,

I: B 104 av herr *Per-Olof Hanson m. fl.*, samt
från andra kammaren

II: B 32 av fröken *Elmén* och

II: B 99 av herr *Rylander*.

Yrkandena i motionerna redovisas i det följande.

Propositionen

Utredningen beträffande de i statsverkspropositionen framlagda förslagen återfinnes i det vid propositionen nr 117 till innevarande års förra riksdag fogade statsrådsprotokollet över socialärenden för den 7 mars 1958, till vilket utskottet får hänvisa. I det följande lämnas en redogörelse för vad departementschefen anfört i nämnda sammanhang.

Platssituationen vid skolorna m. m.

Efterfrågan på platser inom ungdomsvårdsskoleorganisationen har genomgått betydande förändringar under det senaste decenniet. Under åren 1949—1954 gick antalet elever vid skolorna ned från ca 850 till omkring 600. Denna kraftiga minskning av elevantalet torde bl. a. kunna förklaras av att samhällets resurser att ge lämplig vård i andra former än på anstalt efterhand ökats med påföljd att anstaltsvård behövt tillgripas i allt mindre utsträckning. Det ligger i sakens natur att det var de lindrigaste fallen som under denna utveckling försvann från ungdomsvårdsskolorna.

Fr. o. m. år 1955 började efterfrågan på platser vid skolorna att öka. Denna ökning har härefter fortgått i alltmer stegrad tempo. Till belysning härav kan nämnas, att summan av antalet på skolorna intagna elever jämte exspektanter — personer beträffande vilka beslut om intagning på ungdomsvårdsskola föreligger men vilka ännu ej intagits — utgjorde 676 den 1 januari 1955, 729 den 1 januari 1956, 831 den 1 januari 1957, 920 den 1 januari 1958 och 942 den 1 februari 1958. Såsom utvecklas närmare i det följande utgör summan av antalet elever och exspektanter

inte något exakt mått på platsbehovet, men de anförda siffrorna torde ge en bild av hur snabb utvecklingen har varit. Antalet vid skolorna — skolhemmen för elever i skolåldern, yrkesskolorna för äldre ungdomar samt hemskolan Bistagården för väntande mödrar och mödrar med barn — tillgängliga vårdplatser utgör f. n. 786.

Den stegrade efterfrågan på platser vid skolorna torde till en del kunna förklaras med att antalet ungdomar i de aktuella åldersgrupperna ökat under senare år. Emellertid torde också en ökad brotts- och asocialitetsfrekvens hos ungdomen ha medverkat till utvecklingen. Särskilt gäller detta vissa tillgreppsbrott, av vilka de under senare år ökande bilstölderna tilldragit sig allt större uppmärksamhet. Av väsentlig betydelse är också ikraftträdandet den 1 juli 1954 av 1952 års lagstiftning om påföljd för brott av underårig. Enligt denna lagstiftning må den som ej fyllt 18 år inte dömas till fängelse, straffarbete eller förvaring om ej särskilda skäl föreligger. Normalt skall den som begått brott och som är under 18 år behandlas inom socialvården och inte inom fångvården. På grund härav har hela ökningen av antalet mycket svårbehandlade ungdomar i denna ålder tillförts ungdomsvårdsskolorna.

Utvecklingen har alltså under de senaste åren inneburit både en ökning av efterfrågan på platser vid skolorna och en ökning av elevernas svårhetsgrad. Skolornas resurser har samtidigt förbättrats genom olika åtgärder, såsom nybyggnad av specialavdelningar, modernisering av äldre byggnader, ökning av personalen och ökning av möjligheterna till utackordering i familjevård. Förbättringen av resurserna har emellertid inte hållit jämna steg med ökningen av behovet.

Av de anförda siffrorna framgår, att platsbrist föreligger inom skolorganisationen och att bristen tenderar att öka. Uttryckt såsom skillnaden mellan å ena sidan antalet intagna elever och antalet exspektanter samt å andra sidan det sammanlagda antalet platser på skolorna uppgick bristen den 1 februari i år för organisationen i dess helhet till 156 platser. Underskottet på platser är koncentrerat till specialskolorna för psykiskt abnorma vid Lövsta (skolhem och yrkesskola för pojkar) och Ryagården (yrkesskola för flickor) samt till yrkesskolorna i övrigt, medan ett visst platsöverskott finns vid skolhemmen och hemskolan. Med utgångspunkt från de av socialstyrelsen uppgivna siffrorna på antalet intagna jämte exspektanter den 1 februari i år skulle det totala platsunderskottet vid Lövsta och yrkesskolorna kunna uppskattas till 192, varav 28 vid Lövsta, 101 vid yrkesskolorna för pojkar och 63 vid yrkesskolorna för flickor. Å andra sidan fanns vid skolhemmen för pojkar 33, vid skolhemmet för flickor 1 samt vid hemskolan 2 outnyttjade platser. Det framhålles emellertid, att det ifrågavarande siffermaterialet måste bedömas med försiktighet. En viss reduktion av den på detta sätt framräknade platsbristen är så-

lunda motiverad med hänsyn till att bland exspektanterna — såsom kommittén för ungdomsvårdsskolorna framhållit — inräknas en del personer som redan är intagna på ungdomsvårdsskola men som skall överflyttas till annan skola inom organisationen. Vidare brukar erfarenhetsmässigt för en del av exspektanterna intagning på ungdomsvårdsskola inte bli aktuell på grund av att vård i annan form kan ordnas eller av andra orsaker. Av angivna skäl torde det vara befogat att reducera den anförda siffran på det totala platsunderskottet med omkring 50.

Sedan vissa av riksdagen redan beslutade förstärkningar av organisationen genomförts beräknas ytterligare 49 vårdplatser tillkomma, varav 18 vid yrkesskolorna för pojkar, 7 vid skolhemmen för pojkar, 16 vid yrkesskolorna för flickor samt 8 vid ett hospits för pojkar.

Även härefter kommer brist på omkring 100 platser att kvarstå vid Lövsta och yrkesskolorna. Det finns all anledning anta, att denna platsbrist kommer att tillta om inte åtgärder vidtas för att så snabbt som möjligt bygga ut organisationens kapacitet. Härför talar bl. a., att antalet ungdomar i de åldersgrupper, från vilka ungdomsvårdsskolorna hämtar sina elever, kommer att avsevärt öka åtminstone fram till mitten av 1960-talet. Det möter emellertid stora svårigheter att med någon grad av säkerhet bedöma utvecklingen under de närmaste åren. Även om man skulle utgå ifrån att vanarts- och brottsfrekvensen bland ungdomen blir oförändrad synes det realistiskt att med hänsyn till befolkningsutvecklingen räkna med att efterfrågan på vårdplatser inom ungdomsvårdsskolorna under de närmaste åren kommer att öka i inte obetydlig omfattning. I likhet med kommittén för ungdomsvårdsskolorna finner departementschefen det därför angeläget, att skolornas resurser snabbt förstärkes så att i första hand den akuta platsbristen kan avvecklas.

I detta sammanhang erinras om att sedan början av år 1957 inom justitiedepartementet pågått konferenser för samordning av åtgärder mot ungdomsbrottsligheten. Vid konferenserna har frågan om platsbristen vid ungdomsvårdsskolorna uppmärksammats. Statsrådet Kjellin och de deltagande riksdagsledamöterna har sålunda i skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 februari 1958 bl. a. uttalat, att en omedelbar upprustning av ungdomsvårdsskolorna — jämsides med en förstärkning av polisens effektivitet — är den viktigaste åtgärd som i dagens läge kan vidtagas för att med verkan på kort sikt bekämpa ungdomsbrottsligheten.

Departementschefen övergår härefter till att närmare behandla de av kommittén för ungdomsvårdsskolorna framlagda förslagen.

Förslag till utbyggnad av organisationen

Vad först beträffar förslaget om anordnande av en ungdomsvårdsskola för pojkar på *Visingsö* med plats för 24 elever och inköp av en fastighet på ön för ändamålet har kommittén uttalat en viss tveksamhet med hänsyn till fastighetens läge. Vidare har byggnadsstyrelsen uttalat, att fastigheten även efter de föreslagna reparations- och omändringsarbetena i fråga om standard och ändamålsenlighet inte blir jämförbar med en nybyggnad. Fastän departementschefen i viss utsträckning måste dela de sålunda anförda synpunkterna anser han sig dock med hänsyn till rådande läge på vårdområdet böra förorda, att fastigheten inköpes och att en ungdomsvårdsskola för pojkar anordnas på densamma.

Kommittén har föreslagit, att skolan skall avses för välbegåvat normal-klientel. Detta torde innebära, att till skolan skulle hänvisas elever av samma slag som f. n. vårdas på *Fagared*. Då någon platsbrist hittills inte förelegat vid *Fagared* bör anordnandet av yrkesskolan på *Visingsö* kombineras med att ökade vårdresurser tillskapas inom organisationen för den elevkategori, för vilken platsbehovet är mest trängande, nämligen *Lövsta-klientelet*. Departementschefen återkommer till denna fråga i det följande vid behandlingen av vissa förslag av kommittén i fråga om *Fagared*.

De av kommittén anförda skälen mot ett nedläggande av *Gräskärns* yrkesskola finner departementschefen bärande. Det synes uteslutet att i nuvarande läge avhända sig en för ungdomsvårdsskoleverksamhet i stort sett väl lämpad fastighet. Då det emellertid står klart att skolan i sitt nuvarande skick inte kan på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift, främst på grund av de nuvarande förläggningslokalernas dåliga skick, måste den tillföras ökade resurser. Departementschefen kan därför tillstyrka, att den nuvarande elevförläggningen ombygges och att tre nya elevhem jämte en specialavdelning uppföres på skolan i huvudsaklig överensstämmelse med kommitténs förslag. Antalet vårdplatser vid skolan kommer härigenom att öka till 46. Statskontoret har ifrågasatt, att elevhemmen skulle byggas med plats för femton elever i stället för tio som kommittén föreslagit. Med hänsyn till att skolan är avsedd för det yngsta yrkesskoleklientelet anser departementschefen sig dock kunna tillstyrka den av kommittén föreslagna storleken på ifrågasvarande elevhem. Kommittén har föreslagit, att uppförandet av de nya elevförläggningarna och ombyggnaden av den nuvarande förläggningsbyggnaden skall ske i fyra etapper. I syfte att snabbt få fram nya platser vid skolan bör enligt departementschefens mening i en första etapp uppföras samtliga elevförläggningar medan ombyggnadsarbetena utföres i en eller flera senare etapper.

Fr. o. m. innevarande budgetår har medel anvisats till ökat antal besök av psykiater vid *Fagared*. Syftet har härvid varit att möjliggöra hänvisning

av en del av de lindrigare Lövfstafallen till skolan. Kommittén har nu fullföljt ifrågavarande tanke och föreslagit, att Fagared efter vissa ändringsarbeten samt förstärkning av personalen skall ta emot 15 elever av Lövfstaklientelet. Mot detta förslag har invändningar gjorts vid remissbehandlingen. Främst har därvid åberopats, att olägenheter befaras uppkomma genom den klientelblandning, som skulle uppstå vid skolan. Vidare har bl. a. anförts, att närheten till Göteborg och beskaffenheten av den trakt där skolan ligger skulle göra skolan mindre lämplig för det föreslagna ändamålet. Departementschefen har förståelse för de sålunda anförda betänkligheterna mot förslaget. Emellertid måste beaktas, att frågan om ökade vårdresurser för Lövfstaklientelet är ytterst angelägen. I avvaktan på en lösning på längre sikt av detta problem anses det ofrånkomligt att provisoriskt öka vårdresurserna för dessa elever. Av de nuvarande skolorna inom organisationen synes Fagared vara den lämpligaste för uppgiften att bereda en temporär avlastning av Lövfstaskolan. Under senare tid har Fagaredsskolan vanligen inte varit fullbelagd. Den har vidare nyligen tillförts en specialavdelning varjämte såsom nämnts medel anvisats för ett ökat antal besök av psykiater vid skolan. Genom tillkomsten av en yrkesskola på Visingsö och genom i det följande föreslagen omDisposition av Hammargårdens skolhem till yrkesskola ökas antalet vårdplatser för det klientel, som nu mottages på Fagared. Av anförda skäl anser departementschefen sig böra biträda kommitténs förslag att till Fagared skall såsom ett provisorium efter hand hänvisas 15 elever av Lövfstaklientelet.

Även mot omDispositionen av *Hammargårdens* skolhem till yrkesskola har framförts invändningar i vissa remissyttranden. Främst har härvid hänvisats till de olägenheter, som följer med skolans läge i närheten av Stockholm och barnbyn Skå. Vidare har påpekats, att det skulle vara olämpligt att med hänsyn till en blivande övergång till enhetsskola inom ungdomsvårdsskolorna minska antalet skolhemsplatser. Lokalernas beskaffenhets har därjämte anförts som argument. Såsom framgår av de i det föregående lämnade uppgifterna föreligger emellertid f. n. ett inte obetydligt platsöverskott inom skolhemssektorn. Det har därför legat nära till hands att försöka att på ett eller annat sätt tillfälligt utnyttja detta platsöverskott för vård av yrkesskoleelever, för vilka en avsevärd platsbrist föreligger. Det är enligt departementschefens mening nödvändigt att i rådande läge på vårdområdet maximalt utnyttja organisationens kapacitet. Av de nuvarande skolhemmen kan endast Hammargården med små ändringar utnyttjas för yrkesskoleändamål. Skolan har en längre tid varit lågt utnyttjad, tidvis har sålunda endast omkring tolv elever varit intagna. En ny förläggning har för en tid sedan färdigställts som ersättning för en nedbrunnen förläggningsbyggnad. Trots olägenheterna anser departementschefen, att sko-

lan fr. o. m. nästa budgetår tills vidare bör utnyttjas för yrkesskoleverksamhet.

Skolan är f. n. avsedd för 26 elever. Kommittén har med hänsyn till att elevernas svårhetsgrad ökas föreslagit, att platsantalet vid skolan efter omdispositionen minskas till 20. Häremot göres ingen erinran.

I fråga om anordnandet av vårdverksamheten vid skolan efter omdispositionen godtages i stort sett vad kommittén föreslagit. Departementschefen förutsätter, att verksamheten närmare utformas av socialstyrelsen i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen och kommittén.

Socialstyrelsen och Stockholms stads barnavårdsnämnd har i sina remissyttranden anfört, att en specialavdelning bör uppföras vid Hammargården. Barnavårdsnämnden har framhållit, att härigenom möjligheter skulle skapas att snabbt placera ungdomar för vilka häktning eljest ifrågasättes. Nämnden har vidare påpekat, att en betydande del av det svårt belastade klientel som väntar på plats på ungdomsvårdsskola kommer från Stockholm. För egen del framhåller departementschefen i denna fråga, att det är en påtaglig brist i organisationen, att det inte finns en sluten vårdavdelning inom någorlunda bekvämt avstånd från Stockholm. Ungdomskriminaliteten är i stor utsträckning ett storstadsproblem och avsaknaden av effektiva vårdmöjligheter i huvudstadens närhet har ofta fått till följd att ungdomar, som begått brott och som bort omhändertagas inom socialvården, i stället måst häktas och intagas på fångvårdsanstalt. I andra fall har dylika ungdomar fortsatt sin brottslighet på grund av att de inte kunnat tas om hand på ett effektivt sätt. Tillkomsten av en specialavdelning vid Hammargården skulle sannolikt minska de nämnda olägenheterna och vara ett värdefullt hjälpmedel i bekämpandet av ungdomskriminaliteten i Stockholm. Departementschefen är därför positivt inställd till att en dylik avdelning anordnas i anslutning till Hammargården. Något utformat förslag föreligger emellertid inte. Byggnadsstyrelsen har under hand uppskattningsvis angivit kostnaden för en specialavdelning med åtta platser till ca 500 000 kronor. Denna kostnad, vilken inte innefattar personalbostäder, inger betänkligheter. Det bör vara möjligt att tillgodose behovet till en lägre kostnad per vårdplats. Då behovet av en sluten avdelning i Stockholmstrakten måste betraktas som trängande, anser departementschefen dock, att frågan bör underställas riksdagen redan i förevarande sammanhang. Vid beräkningen i det följande av anslaget till byggnadsarbeten vid ungdomsvårdsskolorna upptages ett belopp av 150 000 kronor för påbörjande av en specialavdelning i anslutning till Hammargården. Avdelningen skall i första hand avses för ungdom från Stockholm eller dess omgivning som på grund av brott omhändertagits för skyddsuppfostran och i avvaktan på annan placering eller för utredning bör vistas i stadens närhet.

Med hänsyn till det stora behovet av platser på yrkesskolor för flickor tillstyrkes förslaget att på tre år förhyra egendomen *Håkanstorp* och där anordna en skolavdelning med plats för 14 elever.

Kommitténs förslag att anordna en utskrivningsavdelning vid *Gudmundsgården* genom att för ändamålet förhyra en lokal härför utom skolans område är departementschefen — med hänsyn till vad bl. a. skolans styrelse anfört — inte beredd tillstyrka. Ej heller kan han f. n. förordna, att en särskild byggnad för ändamålet uppföres. I det följande föreslås en avsevärd uppräknig av de medel, som är avsedda för utackordering av ungdomsvårdsskoleelever. Om verksamheten härmed utvidgas bör antalet elever på skolhemmen kunna ytterligare minskas, varför vårdresurserna för skolhemslevern i stort sett torde bli tillräckliga tills vidare även efter en om-disposition av Hammargården till yrkesskola.

Förslaget att som en försöksverksamhet placera ett antal elever vid ungdomsvårdsskolorna i *skogligt arbete* under kvalificerad ledning anses vara väl värt att pröva. Även om man, såsom överstyrelsen för yrkesutbildning framhåller, måste räkna med att eleverna efter avslutat sådant arbete i många fall inte kommer att kvarstanna på landsbygden, kan skogsarbetet dock vara av ett visst terapeutiskt värde, vilket bestyrkes av de erfarenheter som Stockholms stads barnavårdsnämnd haft av liknande verksamhet för eleverna vid barnbyn Skå. Då vidare på detta sätt ett antal vårdplatser snabbt kan tillskapas tillstyrker departementschefen kommitténs förslag om anvisande av medel till anordnande och drift av provisoriska förläggningar.

Något *särskilt anslag till förvärv av fastighet för ungdomsvårdsskoleändamål* tillstyrkes ej. Vid behandlingen i det följande av investeringsanslaget till byggnadsarbeten vid skolorna föreslås emellertid att Kungl. Maj:t skall äga viss befogenhet att vid behov disponera om medel i syfte att kunna förvärva lämplig fastighet för detta ändamål.

Kommittén har vidare föreslagit flera åtgärder för att göra *elevbehandlingen* mer effektiv och förbättra resurserna för *eftervård* och *utackordering* av elever. Kommittén räknar med att härigenom vårdtiderna vid skolorna skall kunna förkortas och antalet återtagningar av villkorligt utskrivna elever, som f. n. är påfallande stort, minskas. Genom att öka antalet elever i familjevård skulle vidare ett antal platser kunna frigöras vid skolorna.

I likhet med kommittén anser departementschefen det betydelsefullt, att ökade resurser ställs till förfogande för de nämnda ändamålen. Vad angår vårdtiderna vid skolorna erinras om att i några remissyttranden uttalats tveksamhet om lämpligheten av att ytterligare förkorta dessa. Enligt departementschefens mening torde möjligheterna att förkorta vårdtiderna genom de av kommittén föreslagna åtgärderna få bedömas med försiktighet. Härför talar främst den av kommittén påvisade stora frekvensen av återtagningar till skolorna av villkorligt utskrivna elever. Resurserna synes därför främst

böra sättas in på åtgärder som kan nedbringa antalet återtagningar. Till det angivna syftet kan en effektivare elevbehandling vid skolorna liksom ökade eftervårdsresurser medverka.

Departementschefen anser sig därför böra tillstyrka kommitténs förslag om en viss förstärkning av personalorganisationen. Vidare tillstyrkes den föreslagna uppräkningsposten till eftervård och utackordering i syfte att bl. a. söka placera ytterligare 30—40 elever i familjevård.

Frågan om den av kommittén föreslagna ändringen av bestämmelserna i ungdomsvårdsskolestadgan i fråga om *villkorlig utskrivning* av i skolhem intagen elev anses böra anstå till en mera allmän översyn av stadgan.

Vad kommittén och arbetsmarknadsstyrelsen anfört rörande behandlingen av *arbetslösa* elever föranleder inte någon erinran.

Om de av departementschefen i det föregående förordade åtgärderna genomföres, kommer ungdomsvårdsskolorna att direkt tillföras ytterligare minst 67 platser utöver de 49 platser, som beräknas tillkomma genom redan beslutade åtgärder. Genom omdisposition av Hammargården minskar platsantalet vid skolhemmen för pojkar med 26 samtidigt som 20 platser tillföres yrkesskolorna för pojkar. Det totala platsantalet vid skolorna skulle sålunda stiga till 896. Härtill kommer de ökade placeringsmöjligheter, som kan vinnas genom anordnandet av provisoriska förläggningar och ökad utackorderingsverksamhet.

Utöver nu redovisade förslag till platsökning torde ytterligare åtta platser kunna vinnas genom anordnande av en specialavdelning vid Råby yrkesskola. Denna skola är avsedd för elever över skolpliktig ålder som i begåvningshänseende är något efterblivna. Specialavdelning saknas f. n. vid skolan. De elever som behöver vård på slutet avdelning måste därför hänvisas till specialavdelningen på Margretelund, vilken skola är avsedd för samma klientel som Råby. Väntetiderna till denna avdelning är f. n. omkring fyra månader. På grund av angivna förhållanden är det behövt att öka vårdresurserna vid skolan med en specialavdelning. Enligt vad departementschefen inhämtat är ägaren av skolfastigheten, stiftelsen för Råby räddningsinstitut, villig att låta uppföra en dylik avdelning vid skolan och mot en skäligen höjning av arrendeavgiften upplåta avdelningen till staten.

Det anses få ankomma på Kungl. Maj:t att godkänna den ändring av gällande arrendeavtal mellan staten och stiftelsen som föranledes av tillkomsten av den ifrågavarande avdelningen.

De av departementschefen föreslagna byggnadsarbetena vid Visingsö, Gräskärr och Hammargården beräknas inte hinna bli färdigställda under nästa budgetår. Då dessutom vissa byggnadsarbeten, vartill 1957 års riksdag beviljat anslag, försenats, kommer sannolikt en avsevärd platsbrist att föreligga under budgetåret.

Med hänsyn till denna platsbrist är det givetvis angeläget att tillgängliga

resurser utnyttjas i full utsträckning. Det förutsättes, att alla möjliga åtgärder vidtas i detta syfte. Kommittén har inte ansett sig kunna f. n. föreslå åtgärder för att med befintliga utrymmen öka platsantalet vid skolorna. Ehuru departementschefen har full förståelse för nackdelarna med att överbelägga skolorna, bör dock i rådande läge — såsom för övrigt f. n. sker vid några skolor — befintliga extra förlägningsutrymmen utnyttjas så långt detta är möjligt.

Avlöningar

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av årets statsverksproposition, för flera huvudtitlar gemensamma frågor, har riksdagen (SU 14; Rskr 14) medgivit, att 27 vårdartjänster i Ae 8 vid ungdomsvårdsskolorna uppflyttas till Ae 10 under benämningen förste vårdare. Erforderliga medel torde beräknas i anledning härav.

Frågan om hur enhetsskoleundervisningen skall organiseras vid ungdomsvårdsskolorna kommer att tas upp till behandling av kommittén för ungdomsvårdsskolorna. Med hänsyn härtill är departementschefen inte f. n. beredd att ta ställning till socialstyrelsens förslag att anordna försöksverksamhet med enhetsskola vid Vemyra skolhem. Dock göres ej erinran mot att differentierad undervisning och utbildning — i enlighet med vad skolöverstyrelsen förordat — anordnas vid skolan efter mönster av den nioåriga enhetsskolan. Ifrågavarande verksamhet bör ske inom ramen för skolans nuvarande personalresurser. Departementschefen kan därför inte tillstyrka förslaget om inrättande av en arbetsledartjänst och uppflyttning i lönegrad av två folkskollärartjänster vid skolan.

Det tillstyrkes, att för den nya elevavdelningen vid Eknäs inrättas en tjänst som översköterska i Ae 9 och två vårdartjänster i Ae 8. Vidare förordas, att ytterligare en assistenttjänst i Ae 17 tillföres skolan. Emellertid torde den nya avdelningen vid skolan inte bli färdigställd förrän omkring den 1 oktober 1958. På grund härav behöver medel för de nämnda tjänsterna inte beräknas för första kvartalet av nästa budgetår.

För den nya specialavdelningen vid Långanäs bör inrättas en tjänst som tillsynsman i Ae 12, en tjänst som översköterska i Ae 9 och två vårdartjänster i Ae 8. Då avdelningen inte torde bli färdigställd före den 1 april 1959 beräknas medel endast för ett kvartal av nästa budgetår. Socialstyrelsen har utgått ifrån att platsantalet vid den största elevförläggningen på skolan skall minskas från 27 till 19 samtidigt med tillkomsten av den nya specialavdelningen. Departementschefen är i nuvarande läge inte beredd att förorda en sådan minskning av platsantalet vid den ifrågavarande förläggningen.

Då vårdstandarden vid Råby såsom organisationsnämnden påpekat f. n. är lägre än vid övriga skolor av motsvarande storlek, tillstyrkes att ytterligare en assistenttjänst i Ae 17 inrättas vid skolan.

Byggnadsarbetena vid den nya ungdomsvårdsskolan på Visingsö kommer sannolikt inte att bli slutförda före den 1 juli 1959. Medel till avlöning av personal vid skolan erfordras sålunda inte för nästa budgetår. Departementschefen anser sig på grund härav inte böra nu ta närmare ställning till frågan om personaluppsättningen vid skolan.

Departementschefen tillstyrker kommitténs förslag om beräkning av 94 000 kronor för personal vid ny flickskoleavdelning vid Håkanstorp samt förslaget om förstärkning av personalorganisationen vid Fagared med en assistenttjänst i Ag 17, en tjänst som översköterska i Ag 9 och två vårdartjänster i Ag 8. Däremot är han inte beredd att nu ta definitiv ställning till de av kommittén föreslagna personalförändringarna vid Hammargården. Det anses böra få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med ställningstagande till frågan om anordnandet av elevutbildningen vid skolan vidtagna erforderliga personaländringar i anledning av vad kommittén föreslagit.

Vidare tillstyrkes, att personalorganisationen vid skolorna förstärkes med två assistenter i Ag 17 och en bokhållare i Ag 15.

I årets statsverksproposition (V ht 1958 s. 5 och 10) anmäldes ett av socialstyrelsen framlagt förslag om förstärkning av eftervårdsorganisationen för ungdomsvårdsskolorna genom anställande av ytterligare två eftervårdskonsulenter i Ae 19. Vidare erinras, att socialstyrelsen disponerar en tjänst som konsulent i lönegrad Ag 19 för anskaffning av fosterhem åt för skyddsuppfostran omhändertagna barn som eljest skulle intagas på ungdomsvårdsskola. Denna befattning som sålunda är avsedd för arbetsuppgifter av liknande art synes lämpligen kunna utnyttjas även för eftervårdsuppgifter. Med hänsyn härtill begränsar departementschefen sig till att tillstyrka endast en ny tjänst som eftervårdskonsulent i Ae 19. Lönen för denna torde under nästa budgetår få bestridas från skolornas avlöningsanslag.

Det anses få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma stationeringsort för de här ifrågavarande assistent-, bokhållar- och konsulentbefattningarna.

En på övergångsstat uppförd folkskollärartjänst i Ao 16 bör återföras till ordinarie stat.

De för vikarier, praktikanter och obekvämetstillägg avsedda medlen bör, såsom socialstyrelsen föreslagit, räknas upp med 150 000 kronor.

Till det av socialstyrelsen under omräkningsposten upptagna beloppet bör läggas ytterligare 54 274 kronor.

Departementschefen tillstyrker slutligen, att en assistenttjänst i Ae 17, en

tillsynsmannatjänst i Ae 12, en tjänst som lärarinna i tvätt i Ae 10, en tjänst som biträdande husföreståndare i Ae 9 och en hantverkartjänst i Ae 8 uppföres på ordinarie stat.

De i det föregående förordade förslagen medför en ökning av anslagsbehovet med 1 205 000 kronor. Anslaget bör uppföras med (5 825 000 + 1 205 000) 7 030 000 kronor.

Medelsbehovet under de olika anslagsposterna beräknas på följande sätt: avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 246 000 (+ 561 200) kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 134 800 kronor;

avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 3 739 200 (+ 1 023 200) kronor;

rörligt tillägg 910 000 (— 379 400) kronor.

Omkostnader

I överensstämmelse med vad statskontoret föreslagit bör posten till sjukvård m. m. till befattningshavare nedsättas med 4 500 kronor.

Posten till bränsle, lyse och vatten synes böra höjas med 200 000 kronor.

I enlighet med socialstyrelsens förslag bör vidare följande delposter räknas upp, nämligen posterna till tvätt och renhållning med 11 000 kronor, till utspisning med 48 000 kronor, till beklädnad med 11 000 kronor och till elevbelöning med 50 000 kronor.

Socialstyrelsen och statskontoret har föreslagit, att förhandlingar upptages med landstingen i syfte att få det s. k. utomlänsavtalet tillämpligt på ungdomsvårdsskolornas elever. Om nämnda avtal finge tillämpas skulle utgifterna under delposten till hälso- och sjukvård väsentligt minskas. Då det ifrågakvarande spörsmålet berör även andra vårdområden än ungdomsvårdsskolorna bör det övervägas i ett större sammanhang. I avvaktan härpå bör delposten såsom socialstyrelsen föreslagit räknas upp med 37 000 kronor.

I fråga om posten till reseersättningar har socialstyrelsen föreslagit en höjning med 16 000 kronor och kommittén för ungdomsvårdsskolorna en höjning med 40 000 kronor. Departementschefen tillstyrker en uppräknings med 30 000 kronor till följd av inträdda kostnadsstegringar och för att möjliggöra för personalen att företaga tjänsteresor i något ökad omfattning. Posten till övriga expenser bör räknas upp med 5 000 kronor.

Under posten till inventarier har för innevarande budgetår beräknats 30 000 kronor till engångsanskaffning av inventarier vid vissa nya avdelningar. Posten bör nu minskas med nämnda belopp men räknas upp med 5 000 kronor för upprustning av inventariebeståndet vid skolorna i övrigt. Posten bör sålunda minskas med 25 000 kronor.

Med hänsyn till belastningen kan departementschefen inte tillstyrka, att delposten till undervisning, lek och idrott räknas upp med mer än 5 000 kronor.

Vidare tillstyrkes, att posten till eftervård och utackordering höjes med 175 000 kronor för utackordering i familjevård av ytterligare ca 40 elever m. m. Därjämte bör posten ökas med 48 000 kronor på grund av att arvdena till övervakare höjts fr. o. m. innevarande budgetår.

I årets statsverksproposition har chefen för finansdepartementet (bil. 1 s. 64) förordat, att i riksstaten inte längre uppföres någon särskild titel för inkomster vid ungdomsvårdsskolorna utan underskotten på jordbruks- och verkstadsdriften vid skolorna borde täckas från vederbörligt anslag under femte huvudtiteln och inkomsterna redovisas som särskilda uppbördsmedel på samma anslag. I överensstämmelse härmed bör en särskild post till utgifter för jordbruks- och verkstadsdriften upptagas under omkostnadsanslaget. Posten torde uppföras med 1 265 000 kronor. Inkomstposten bör upptagas till 1 290 000 kronor.

Mot de av kommittén för ungdomsvårdsskolorna beräknade kostnaderna för vissa reparations- och omändringsarbeten vid egendomen Håkanstorp ävensom hyra för egendomen göres ej erinran. Såsom riksräkenskapsverket förutsatt i sitt remissyttrande bör nämnda kostnader bestridas från den i staten för statens allmänna fastighetsfond upptagna posten till hyra och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenden, delposten byggnadsstyrelsens delfond.

Anslaget ökas sålunda med $(200\ 000 + 11\ 000 + 48\ 000 + 11\ 000 + 50\ 000 + 37\ 000 + 30\ 000 + 5\ 000 + 5\ 000 + 175\ 000 + 48\ 000 + 1\ 265\ 000)$ 1 885 000 kronor och minskas med $(4\ 500 + 25\ 000 + 1\ 290\ 000)$ 1 319 500 kronor och uppföras alltså med $(3\ 683\ 500 + 565\ 500)$ 4 249 000 kronor.

Engångsanskaffning av inventarier

I anslutning till vad departementschefen anfört i det föregående samt till de förslag som i det följande lägges fram vid behandlingen av investeringsanslaget till byggnadsarbeten m. m. förordas, att för anskaffning av inventarier och annan utrustning beräknas 30 000 kronor till den nya ungdomsvårdsskolan på Visingsö, 30 000 kronor till verkstadslokaler vid Hammargården, 5 000 kronor till läkarmottagnings- och sjukrum vid Fagared samt 45 000 kronor till ny flickskoleavdelning vid Håkanstorp. Då uppförandet av de föreslagna nya byggnaderna vid Gräskärr och av en specialavdelning vid Hammargården inte torde kunna slutföras under nästa budgetår, beräknas inte nu medel för inventarier till dessa byggnader.

Anslaget bör sålunda uppföras med $(30\ 000 + 30\ 000 + 5\ 000 + 45\ 000)$ 110 000 kronor.

Anordnande och drift av provisoriska förläggningar

I enlighet med vad departementschefen anfört i det föregående torde för detta ändamål anvisas ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Utbildning av personal vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården

Departementschefen tillstyrker, att medel anvisas för anordnande under nästa budgetår av två kurser i enlighet med socialstyrelsens förslag. Där- emot kan inte tillstyrkas, att medel beräknas till bestridande av kostnaderna för intern utbildning av personalen vid vissa skolor eller till en internat- kurs för skolornas företagsnämnder. Då styrelsens beräkning av medelsbe- hovet för de förordade kurserna synes kunna godtas, bör anslaget uppföras med 41 000 kronor.

Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m.

Vid 1956 års riksdag beslöts, att de inackorderingshem, för vilka den första sjuåriga avtalsperioden löpt ut, vid fortsatt verksamhet skall erhålla ett bidrag av 3 000 kronor per hem till förnyelse av inventariebeståndet. Motsvarande bidrag synes böra utgå till de två hem, för vilka avtalsförläng- ning blir aktuell under nästa budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa lämplig avskrivningstid för bidragen.

Till I.O.G.T. bör också under nästa budgetår utgå ett anslag av 2 000 kro- nor.

Med hänsyn till storleken av befintlig reservation torde anslaget kunna upptagas med endast ett formellt belopp av 100 kronor.

Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m.

Den kontanta ersättning av 1 000 kronor per år, som nu utgår till hus- moder vid inackorderingshem, fastställdes vid 1956 års riksdag. Departe- mentschefen är inte beredd att nu tillstyrka höjning av ifrågavarande er- sättning. För nästa budgetår bör därför 8 000 kronor anvisas för detta ända- mål. Till ersättning för driftförluster bör i enlighet med socialstyrelsens förslag beräknas 72 000 kronor. Med hänsyn till storleken av beräknad re- servation vid utgången av innevarande budgetår bör anslaget uppföras med 60 000 kronor.

Vissa byggnadsarbeten m. m.

Till byggnadsarbeten vid ungdomsvårdsskolorna har för innevarande bud- getår anvisats ett investeringsanslag av 1 180 000 kronor. Såsom framgår av de tidigare återgivna förslagen från socialstyrelsen och kommittén för ungdomsvårdsskolorna föreligger ett betydande byggnadsbehov vid sko-

lorna. Vid bedömningen av investeringsvolymen för nästa budgetår har departementschefen räknat med att 2 350 000 kronor skall kunna disponeras för de med anslaget avsedda ändamålen.

Vad först angår om- och tillbyggnad av Gräskärr beräknas kostnaderna för den tidigare förordade första byggnadsetappen till 1 350 000 kronor. Härav anses 700 000 kronor böra anslås för nästa budgetår.

För inköp av fastighet på Visingsö beräknas 164 000 kronor. Vidare bör 315 000 kronor anvisas för de av kommittén föreslagna byggnadsarbetena på fastigheten.

Enligt vad som inhämtats bör kostnaderna för anordnande av sjuk- och läkarmottagningsrum vid Fagared beräknas till 21 000 kronor och kostnaderna för erforderliga lokaler för undervisningsändamål vid Hammargården till 60 000 kronor. Departementschefen tillstyrker att nämnda belopp anvisas.

I det föregående har förordats, att 150 000 kronor anvisas för påbörjande av en specialavdelning i anslutning till Hammargården.

Vad beträffar de i socialstyrelsens anslagsframställning upptagna förslagen kan departementschefen endast tillstyrka, att 30 000 kronor anvisas till anordnande av en borrhunn vid Ryagården, 150 000 kronor till påbörjande av arbete med omläggning av vatten- och avloppssystemet vid Långnäs — kostnadsberäknat till 350 000 kronor — 200 000 kronor till fortsatt ombyggnad av Eknäs och 12 000 kronor till bestridande av vissa kostnadsökningar för personalbostäder vid Fagared och Lövsta. För sistnämnda ändamål anses vidare i enlighet med socialstyrelsens förslag medgivande böra lämnas att använda högst 15 970 kronor av ännu ej disponerade medel å reservationsanslaget till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m.

I enlighet med förslag i propositionen nr 2 till årets förra riksdag har riksdagen medgivit, att 90 000 kronor av det för innevarande budgetår anvisade investeringsanslaget till byggnadsarbeten vid ungdomsvårdsskolorna får disponeras för färdigställande av vissa byggnadsarbeten vid Folåsa skolhem, vartill anslag tidigare beviljats under nyssnämnda reservationsanslag. Med hänsyn härtill bör för nästa budgetår motsvarande belopp anvisas under investeringsanslaget för färdigställande av de byggnadsföretag, till vilka medel anvisats under anslaget för innevarande budgetår.

Såväl socialstyrelsen som kommittén har lagt fram ett omfattande byggnadsprogram i fråga om personalbostäder. Då — såsom statskontoret anfört — de begränsade resurser som kan ställas till förfogande för byggnadsarbeten vid skolorna främst bör disponeras för åtgärder, som ökar tillgången på elevplatser, kan departementschefen inte tillmötesgå de framförda önskemålen i vidare mån än att han tillstyrker uppförande av två lägenheter om vardera 90 m² och en lägenhet om 65 m² å Visingsö samt tre lägenheter om

vardera 65 m² vid Hammargården eller annan skola, allt för en beräknad kostnad av 458 000 kronor.

För det av departementschefen angivna byggnadsprogrammet m. m. erfordras sålunda (700 000 + 164 000 + 315 000 + 21 000 + 60 000 + 150 000 + 30 000 + 150 000 + 200 000 + 12 000 + 90 000 + 458 000) 2 350 000 kronor.

Med hänsyn till läget inom vårdområdet anses Kungl. Maj:t böra erhålla medgivande att, om så befinnes lämpligt, inom anslagets ram omdisponera medel till annat byggnadsföretag än de nu nämnda eller till inköp av för ungdomsvårdsskola lämplig fastighet.

Anslagets rubrik bör ändras till Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.

Motionerna

I de likalydande motionerna *I: B 104* (av herr Per-Olof Hanson m. fl.) och *II: B 99* (av herr Rylander) hemställes, att riksdagen måtte besluta,

a) att ett anslag på kapitalbudgeten av 200 000 kronor ställes till Kungl. Maj:ts förfogande att disponeras för förvärv av för ungdomsvårdsskola lämpad fastighet,

b) att anslag beviljas för inrättande av en yrkesmästartjänst i Ae 9 vid yrkesskolan i Sundbo,

c) att anslag beviljas för inrättande av en vårdartjänst i Ae 8 vid var och en av specialavdelningarna vid Lövsta, Långanäs, Fagared, Forsane, Sundbo, Margretelund och Ryagården,

d) att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att en expertkommitté tillsättes för att centralt och i samarbete med socialstyrelsen leda en hela landet omfattande generalinventering av för familjevård lämpade privata hem.

I de likalydande motionerna *I: B 18* (av fru Sjöström-Bengtsson och herr Sjödahl) och *II: B 32* (av fröken Elmén) hemställes, att riksdagen måtte besluta att ett anslag å kapitalbudgeten av 15 000 kronor ställes till förfogande för inköp av en av Fagareds yrkesskola förhyrd fastighet.

I motionen *I: B 19* (av herr Hesselbom) hemställes, att riksdagen måtte uttala att en ombildning av Vemyra skolhem till yrkesskola och Gräskärrens yrkesskola till skolhem måtte göras till föremål för ytterligare prövning innan programmet för om- och utbyggnad av Gräskärrens ungdomsvårdsskola definitivt fastställes.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, torde få hänvisas till de vid årets förra riksdag väckta motionerna *II: 507*, *II: 506* och *I: 401*.

Utskottet

Enligt departementschefens bedömning av platssituationen vid skolorna uppgick antalet tillgängliga platser i februari i år till 786. Utskottet på platser — uttryckt som skillnaden mellan å ena sidan antalet intagna elever och antalet exspektanter samt å andra sidan det sammanlagda antalet platser på skolorna — utgjorde vid samma tidpunkt för organisationen i dess helhet 156 platser. Platsunderskottet är koncentrerat till specialskolorna för psykiskt abnorma vid Lövsta och Ryagården samt till yrkesskolorna i övrigt, medan ett visst platsöverskott finns vid skolhemmen.

Det totala platsunderskottet vid Lövsta och yrkesskolorna uppskattas till omkring 142 platser. Sedan vissa av riksdagen redan beslutade förstärkningar av organisationen genomförts, beräknas en brist på omkring 100 platser komma att kvarstå vid sistnämnda skolor. All anledning finnes emellertid att anta att denna platsbrist kommer att öka om inte åtgärder vidtas för att så snabbt som möjligt bygga ut organisationens kapacitet.

Utskottet framhöll redan förra året (utl. nr 5, p. 35) att platsbristen vid skolorna var oroväckande. Som framgår av propositionen har den allvarliga situationen även understrukits vid de konferenser som sedan början av 1957 pågått inom justitiedepartementet för samordning av åtgärder mot ungdomsbrottsligheten. I likhet med både kommittén för ungdomsvårdsskolorna och departementschefen finner utskottet det därför angeläget, att skolornas resurser snabbt förstärkes så att i första hand den akuta platsbristen kan avvecklas.

Beträffande de av kommittén framlagda förslagen till utbyggnad av organisationen delar utskottet departementschefens uppfattning att med hänsyn till läget på vårdområdet det tidigare aktuella projektet om anordnande av en ungdomsvårdsskola för pojkar på Visingsö nu bör realiseras.

Kommittén har enligt sina direktiv haft att överväga huruvida Gräskärns yrkesskola bör bibehållas som ungdomsvårdsskola samt att, om detta ej ansågs böra bli fallet, lägga fram förslag till ersättning för skolan. Olika omständigheter, bl. a. den rådande platsbristen och ekonomiska synpunkter, har övertygat kommittén att skolan inte bör nedläggas utan bibehållas och användas som yrkesskola för det yngre yrkesskoleklientelet efter erforderliga om- och nybyggnadsarbeten. Kommitténs förslag tillstyrkes av departementschefen.

I motionen I: B 19 yrkas, att det föreslagna programmet för om- och utbyggnad av Gräskärr icke bör definitivt fastställas, innan ett i motionen framlagt förslag om ombildning av skolan från yrkesskola till skolhem gjorts till föremål för ytterligare prövning.

Utskottet finner i likhet med departementschefen att kommittén anfört

bärande skäl för bibehållande av Gräskärr som ungdomsvårdsskola. Vad sedan angår den i motionen väckta frågan om skolans ombildning till skolhem i stället för yrkesskola, vilket förutsättes kunna ske genom att skolhemmet Vemyra i närheten av Sollefteå i stället tages i anspråk som yrkesskola, anser utskottet att Gräskärr bör bibehållas som yrkesskola med hänsyn till de sysselsättningsmöjligheter som eleverna kan erbjudas i Uddevalla stad. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker alltså motionen.

Med hänsyn till den angelägna frågan om ökade vårdresurser för Lövstaklientelet vill utskottet trots de olägenheter som är förenade därmed icke motsätta sig att till *Fagared* efter hand hänvisas 15 elever av ifrågavarande klientel. Utskottet vill emellertid understryka anordningens karaktär av provisorium i avvaktan på en lösning på längre sikt av denna vårdfråga.

Även den föreslagna omdispositionen av *Hammargårdens* skolhem till yrkesskola anser sig utskottet i nuvarande läge böra biträda. Utskottet tillstyrker vidare förslaget att i anslutning till skolan anordnas en specialavdelning avsedd i första hand för sådan ungdom från Stockholm eller dess omgivning som på grund av brott omhändertagits för skyddsuppfostran och i avvaktan på annan placering eller för utredning bör vistas i stadens närhet. Förslaget att förhyra egendomen *Håkanstorp* för att öka antalet yrkesskolplatser för flickor föranleder ingen erinran från utskottets sida. Likaså tillstyrker utskottet att medel anvisas för att som försöksverksamhet placera elever vid ungdomsvårdsskolorna i *skogligt arbete*.

Kommitténs förslag att ett *särskilt anslag av 200 000 kronor till förvärv av fastighet för ungdomsskoleändamål* skall ställas till Kungl. Maj:ts förfogande anser departementschefen sig inte böra tillstyrka men hänvisar till att han vid behandlingen av byggnadsanslaget föreslår att Kungl. Maj:t skall äga viss befogenhet att vid behov disponera om medel i syfte att kunna förvärva lämplig fastighet för detta ändamål.

I motionerna I: B 104 och II: B 99 yrkas, att på sätt kommittén föreslagit ett anslag av 200 000 kronor ställes till Kungl. Maj:ts förfogande.

Utskottet är i likhet med departementschefen icke berett tillstyrka något särskilt anslag för ifrågavarande ändamål och avstyrker sålunda motionerna i denna del.

Vad departementschefen förordat i anledning av de av kommittén föreslagna åtgärderna för att göra *elevbehandlingen* mera effektiv och förbättra resurserna för *eftervård* och *utackordering*, innebärande bl. a. ökad medelsanvisning för att placera ytterligare 30—40 elever i familjevård, kan utskottet tillstyrka.

I motionerna I: B 104 och II: B 99 yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att en expertkommitté tillsättes för att centralt och i samarbete med socialstyrelsen leda en hela landet omfattande generalinventering av för familjevård lämpade privata hem.

Utskottet anser liksom motionärerna att anskaffande av lämpliga fosterhem för elever är ett viktigt led framför allt i eftervården. Kommittén har för sin del framhållit att det för en effektivisering av skolornas eftervård är nödvändigt att rektorer och assistenter kan göra erforderliga resor för anskaffande av hem och andra placeringmöjligheter samt för besök hos utackorderade och villkorligt utskrivna elever. Enligt utskottets mening torde mera tillfredsställande resultat kunna nås på denna väg än genom den av motionärerna förordade generalinventeringen av en särskild expertkommitté. Utskottet avstyrker därför motionärernas förslag.

Vad departementschefen i övrigt förordat vid anmälan av kommitténs förslag till utbyggnad av organisationen har icke givit utskottet anledning till annat uttalande än att utskottet i likhet med departementschefen vill understryka nödvändigheten att i rådande läge befintliga extra förlägningsutrymmen utnyttjas så långt detta är möjligt.

Departementschefens förslag under anslaget till *avlöningar* upptar förutom ett belopp av 94 000 kronor för personal vid den nya flickskoleavdelningen Håkanstorp en förstärkning av personalorganisationen med sammanlagt 17 nya tjänster, delvis i anledning av nytillkommande avdelningar.

I motionerna I: B 104 och II: B 99 yrkas att anslag beviljas för inrättande därutöver av en yrkesmästartjänst i Ae 9 vid Sundbo samt en vårdartjänst i Ae 8 vid var och en av specialavdelningarna vid Lövsta, Långanäs, Fagared, Forsane, Sundbo, Margretelund och Ryagården.

Sistnämnda tjänster har såsom motionärerna erinrat även upptagits i socialstyrelsens petitaframställning för budgetåret 1958/59, dock utan att departementschefen ansett sig kunna tillstyrka inrättandet därav. Utskottet har särskilt uppmärksammat att de av motionärerna föreslagna vårdartjänsterna har motiverats med att personaluppsättningen vid ifrågavarande specialavdelningar ur säkerhetssynpunkt är otillräcklig. Utskottet är icke berett att i anledning av motionerna förorda någon förstärkning utöver propositionens förslag. Emellertid förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t har uppmärksamheten riktad på de av motionärerna angivna förhållandena och vidtager de åtgärder som befinnas påkallade.

Till byggnadsarbeten vid ungdomsvårdsskolorna har för budgetåret 1957/58 anvisats ett investeringsanslag av 1 180 000 kronor. Vid bedömningen av investeringsvolymen för budgetåret 1958/59 har departementschefen räknat med att 2 350 000 kronor skall kunna disponeras för de med anslaget avsedda ändamålen. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot denna beräkning eller mot den föreslagna dispositionen på olika byggnadsprojekt.

Med hänsyn till läget inom vårdområdet vill utskottet inte heller motsätta sig att riksdagen lämnar Kungl. Maj:t medgivande att, om så befinnes lämp-

ligt, inom anslagets ram omdisponera medel till annat byggnadsföretag eller till inköp av för ungdomsvårdsskola lämplig fastighet.

I motionerna I: B 18 och II: B 32 yrkas, att riksdagen måtte besluta ett anslag av 15 000 kronor å kapitalbudgeten för inköp av en intill Fagareds yrkesskola belägen sommarstuga, vilken sedan 1955 förhyres av skolan och sommartid användes som bostad åt praktikanter och semestervikarier.

Utskottet är icke berett att i anledning av motionerna tillstyrka anslag för ifrågavarande ändamål men förutsätter att, därest det efter ytterligare utredning visar sig att ett permanent behov av fastigheten föreligger för skolan, Kungl. Maj:t upptar frågan till förnyad behandling.

Under åberopande av det anförda och då vad departementschefen anfört och föreslagit vid anmälan av övriga anslagsfrågor ej givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande, hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. avslå motionen I: B 19;

II. avslå i motionerna I: B 104 och II: B 99 framställt yrkande om ett särskilt anslag för förvärv av fastighet för ungdomsskoleändamål;

III. avslå i motionerna I: B 104 och II: B 99 framställt yrkande beträffande generalinventering av för familjevård lämpade privata hem;

IV. avslå motionerna I: B 18 och II: B 32;

V. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 6 juni 1958 förordat;

VI. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: B 104 och II: B 99, såvitt nu är i fråga, godkänna följande avlöningsstat för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 246 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	134 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	3 739 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	910 000
Summa kronor	7 030 000;

VII. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: B 104 och II: B 99, såvitt de berör ifrågavarande anslag, för budgetåret 1958/59 anvisa

a) å driftbudgeten under femte huvudtiteln

1) till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar* ett förslagsanslag av 7 030 000 kronor;

2) till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader* ett förslagsanslag av 4 249 000 kronor;

3) till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Engångsanskaffning av inventarier m. m.* ett reservationsanslag av 110 000 kronor;

4) till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Anordnande och drift av provisoriska förläggningar* ett reservationsanslag av 100 000 kronor;

5) till *Utbildning av personal vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* ett reservationsanslag av 41 000 kronor;

6) till *Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m.* ett reservationsanslag av 100 kronor;

7) till *Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m.* ett reservationsanslag av 60 000 kronor;

b) å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond

till *Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* ett investeringsanslag av 2 350 000 kronor.

Stockholm den 11 juli 1958

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit från första kammaren: herr Gillström, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Boman, Thun, Pålsson, Bergman, Holmqvist, Sundelin, Rikard Svensson, Bertil Petersson, Palme, Lodenius och Anders Johansson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Petterson i Degerfors, Thapper, Rubbestad, Jansson i Kalix, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, fröken Elmén, fröken Olsson, herrar Cassel, Nihlfors, fru Thorsson, herr Bohman och fröken Vinge.

Reservation

av fröken *Elmén*.